

OULUN NAISKOTITEOLLISUUSKOULUN

75-VUOTISTAIPALELTA

Oulun läänin Talousseura katsoi tehtäväkseen jo toimintansa alkuaikoina muiden tehtäviensä ohessa edistää käsityötaidon leviämistä. Niinpä talousseura perusti Ouluun 1881 Miesten käsityökoulun, jota sanottiin Astrenin kouluksi, koska koulun johtajana oli puuseppämestari J. G. Astrén. Seuraavana vuonna 1882 Haukiputaan kirkkoherran tyttäret Matilda ja Gustafva Alcenius perustivat Ouluun yksityisen käsityökoulun, johon otettiin naisoppilaita »säätyyn ja kotiseutuun katsomatta». Oppilaat olivat sekä maksavia että vapaaoppilaita. Heitä kertyi jo alussa 43, joista oli 11 vapaaoppilasta. Maksavat suorittivat 20 markan kurssimaksun. Oppilaat saivat käyttää opettajien työvälineitä, mutta hankkivat itse työaineekset ja saivat pitää valmistamansa esineet. Koulussa oli kaksi osastoa, kutoma- ja ompeluosasto. Kudonta- töitä oli monenlaisia puku-, pyyhliniina- ja pöytäliinakankaita, ikkunaverhoja, raanuja, ryijyjä ym. Ompeluosastolla opetettiin leikkaamaan ja ompelemaan erilaisia liinavaatteita, tikkaamaan tärkkejä, valmistamaan virkkaus-, satulamaakarini-, pahvi- ym. töitä. Koulu sai toimintansa tukemiseksi valtiolta 500 mk, Talousseuralta 500, Oulun kaupungin säästöpankilta 500 ja Anniskeluyhtiöltä 1000 mk.

Koulun toinen perustaja Gustafva Alcenius kuoli jo oppilaitoksen ensimmäisenä toimintavuotena ja hänen tilalleen tuli perustajien sisar leskirouva Elfrida Krank, joka sisarensa Matilda Alceniuksen kanssa teki valtion stipendin turvin ulkomaanmatkan tutustuakseen naiskotiteollisuuskouluihin.

Oulun Naiskotiteollisuuskoulu on maamme vanhimpia. Sen tarpeellisuus ymmärrettiin hyvin Oulussa ja sen lähipitäjissä. Kaupungissa ei kansakouluakaan ollut toiminut vielä kymmentä vuotta. Kansakoulun käyneitä tyttäriään pienten, lapsirik-

kaiden kotien äidit toimittivat innolla saamaan jatko-opetusta käsityötaidossa kodin hyväksi ja taipumusten mukaan myös ammatin harjoittamiseksi. Jo toisena vuotena oli oppilaita koulussa 69. Silloin täytyi ompeluosastolle ottaa lisäopettaja. Vuonna 1891 kävi koulussa 145 oppilasta, ja kun laitos täytti 10 vuotta, oli se antanut opetusta 862 kasvatilleen. Paitsi Oulun läänistä, tuli oppilaita eri vuosina kauempaakin, pohjoisesta aina Kittilästä asti — Vaasan läänin monista pitäjistä, Helsingistä, Porvoosta, Turusta sekä joku oppilas Ruotsistakin. Kotiteollisuuden merkitys alettiin käsittää yhä laajemmilla piireillä, ja moni varakkaan kodin tyttären pyrki kouluun kätevyyttään kehittämään.

Koulun työvuosi oli aluksi kuusikuukautinen jakaantuen kolmeen kahden kuukauden pituiseen kurssiin. Koulussa työskenneltiin alkuaikoina 9 tuntia päivässä. Käytännöllisen työn ohella oli 2 viikkotuntia teoriaa. Jonkin ajan perästä jatkui työvuoro 9 kuukaudeksi, johon sisältyi kuukauden joululoma. Vuosien kuluessa koulun työaika on vaihdellut. Nykyään se on 42 viikkotuntia ja 216 työpäivää vuodessa.

Koulusta saivat useina vuosina muutamat oppilaat todistuksen, joka oikeutti heidät hakemaan käsityöiden opettajattarien virkoja. Muutamat saivat ahkeruutensa ja edistymisensä tunnustukseksi Talousseuran lahjoittamaa ammattikirjallisuutta, hopealuskan tai hopeisen taskukellon, joku sai 10 mk rahaa.

Oulun naiskäsityökoulu eli, kuten sitä on viimeaikoina nimitetty, naiskotiteollisuuskoulu työskenteli vuokrahuoneissa, kunnes se 1908 muutti Talousseuran taloon. Samana vuonna koulu siirtyi Talousseuralta Oulun läänin Kotiteollisuusyhdistykselle. — V. 1910 perustettiin siihen kolmas osasto, pukuompeluosasto.

Jatk. siv. 150

137

Oulun naiskotiteollisuuskoulun... *Jatk. siv. 137.*

Talousseuran talossa koulu oli yli 20 vuotta, mutta syksyllä 1924 seura tarvitsi koko talon omaan käyttöönsä. Tilapäinen huoneisto saatiin koululle NMKY:n talossa, jossa se työskenteli kaksiosastoisena, liinavaate- ja pukuompeluosastona. Päivän työskentelyn jälkeen oli ompelukoneet ja muutkin työvälineet siirrettävä pieneen varastohuoneeseen, koska NMKY tarvitsi iltaisin huoneistoa. Silloin täytyi Kotiteollisuusyhdistyksen ruveta harkitsemaan oman talon saamista koululle. Mahdollisuuksia tiedusteltiin kaupungilta. V. 1927 asetettiin rakennustoimikunta ajamaan talohanketta. Toimikunta pyysi ja sai kaupungilta tontin sekä rakennusavustusta 60.000 mk. Rakennusurakkasumma oli 540.000 mk. Avustusta saatiin valtiolta 145.000 mk ja lainaa 200.000 mk. Talo Uuden- ja Peltokadun kulmassa valmistui marraskuun 1 p:nä 1928.

Ilolla aloitettiin työ uudessa talossa, ja kutoma-

osastokin pääsi pitkän keskeytyksen jälkeen taas toimimaan, mutta raha-asioista tuli paljon huolia johtokunnalle ja varsinkin johtajalle, jonka täytyi pitää lujasti kiinni markasta ja kieltäytyä monesta tärkeästäkin opetusvälineiden ja kaluston uusimisehdotuksesta. V. 1930 tuli voimaan laki kotiteollisuusoppilaitoksista, joka turvasi Oulun Naiskotiteollisuuskoulunkin taloudellisen aseman ja määritteli tarkemmin opetusohjelman.

Oulun Naiskotiteollisuuskoulu on 75 vuotta tehnyt uskollista työtänsä Oulun kaupungin ja monien muidenkin kuntien kotien hyväksi. Lukuisat ovat olleet nekin oppilaat, joille koulu on antanut sellaisen ammattitaidon, että he sillä ensiluokkaisina käsityöntekijöinä ovat hankkineet toimeentulonsa. Monet vuosikymmenet oli koulu kaupungin ainoa tyttöjen ammattikouluna.

Hanna Hieta